

Joanna Wowrzeczka

**PERYFERIA I SZTUKA SPOŁECZNIE
WRAŻLIWA – TYSIĄCE WKŁUĆ**

W wypełnianiu zasadniczego pojęcia (peryferii) głosu udzielił mi **prof. Tadeusz Sławek** (z którym mam szczęście konsultować dylematy *commonera**), odsyłając zdanie ręcznie napisane: „**Cieszyn: peryferium bez terytorium – jeśli «terytorium» pochodzi od «terreo»: bać się czegoś/kogoś obcego, nieznanego**”.

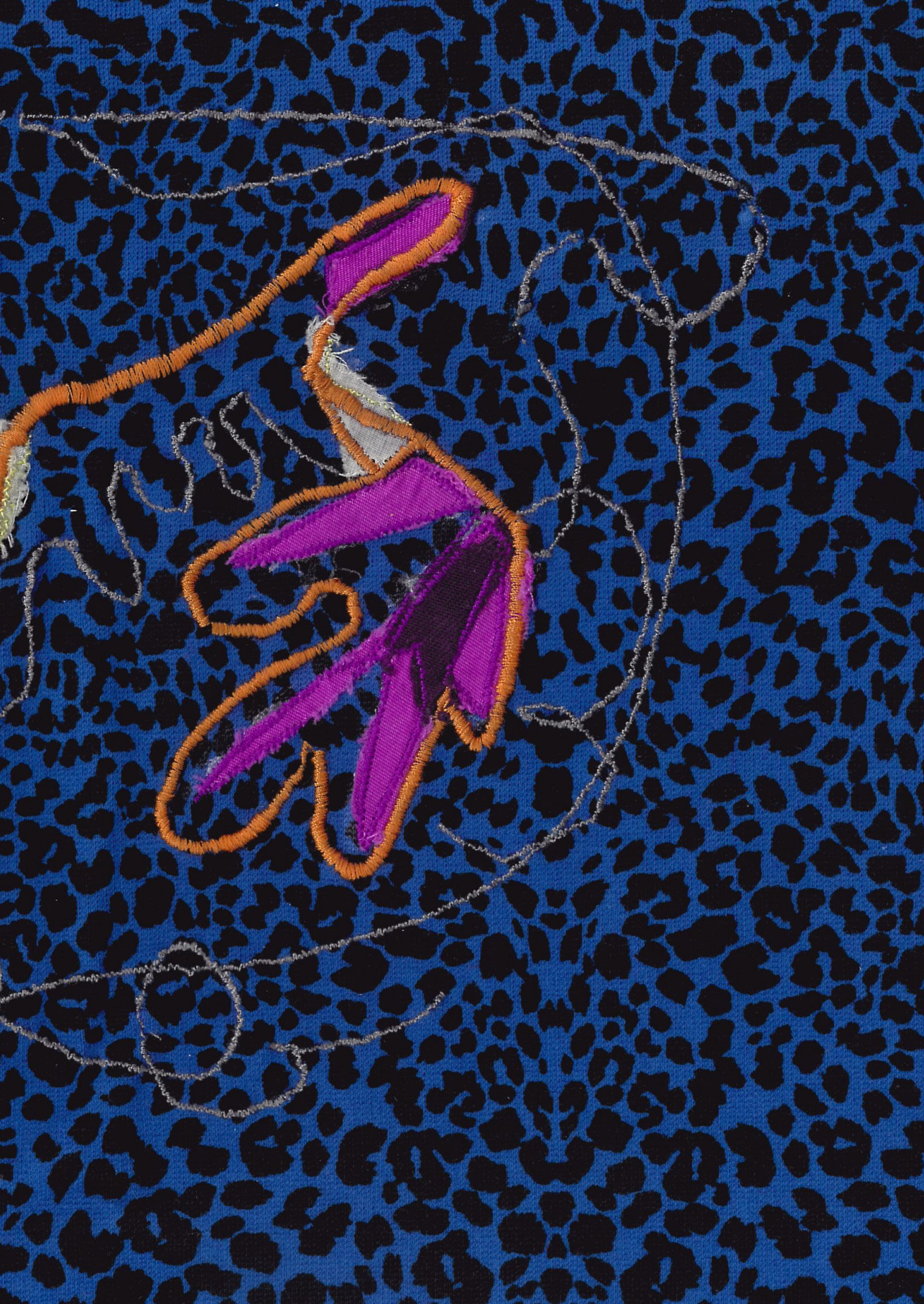
W rysowaniu pola sztuki społecznie wrażliwej wsparł mnie **Igor Stokfi-szewski**, twórca kategorii „sztuki ze społecznością”.

W rozpoznawaniu kluczowej roli *commonera* w procesie wzmacniania terytorium pomógł mi Łukasz Dziedzic, z którym dzieliłam trudy prowadzenia Galerii Szara na początku jej historii.

W zarysowaniu pola i definicji wzięli udział także: **Anna Cieplak** – współzałożycielka świetlicy Krytyki Politycznej w Cieszynie – pisarka, energia atomowa wielu inicjatyw; **Urszula Markowska** (redaktorka naczelna „Tramwaju Cieszyńskiego” – przed wyjazdem do Słupska tworzyła w Cieszynie niezależne media); **Gabriela Lazarek** – fryzjerka, przez dwa lata, od dnia samospalenia się Piotra Szczęsnego codziennie protestowała na rynku w Cieszynie przeciwko ograniczaniu wolności i demokracji w Polsce; **Ewa Gołębiowska** – była dyrektorka Zamku Cieszyn – refleksyjnie budująca mosty między światem trzeciego sektora i instytucji; **Agata Juroszek** i **Anna Grelowska** – razem ze mną prowadziły Strajki Kobiet w Cieszynie, a potem związały się ze świetlicą Krytyki Politycznej, uczestnicząc w Młodzieżowym Laboratorium Samorządowym. Spośród nadesłanych odpowiedzi wybrałam kilka, które dały mi szansę na włączenie języka pochodzącego bezpośrednio z miejsca, w którym od 2016 współtworzę obieg kultury społecznie wrażliwej. Wcześniej mieściły się tutaj Zakłady Dziewiarskie Juwenia. W jednym z pomieszczeń leżały porzucone od wielu lat segregatory z materiałami służącymi do 2002 roku pracownikom tegoż zakładu do produkcji ubrań. Jeden z nich był kolekcją naszywek. Urzekający zbiór maszynowo wykonanych obrazków, które ręcznie i mozolnie przeze mnie przepisywane (wyszywane, wkłuwane), zupełnie nieopłacalnie w kontekście kategorii czasu, ujawniają specyficzne wartości peryferii, dobra wspólnego, kultury społecznie wrażliwej oraz cechy i zobowiązania *commonera*. Dla mnie samej dzięki temu zderzeniu temat się dopiero otworzył.

* Termin *commoner* obejmuje zarówno relację względem kapitału, jak i dążenie do wytworzenia alternatyw. Odnosi się do dobra wspólnego. Jest to osoba, która ma związek z zasobem, wytwarzanym dobrem, ale jej rola jest przede wszystkim zarządzanie w perspektywie niezawężonej do siebie. Wytwarza myślenie siecią, w której nie jest też jedynym *commonerem* (M. de Angelis, *Ogólny wzór dóbr wspólnych*, „Praktyka Teoretyczna”, 2017, nr 3 (25), s. 119–121). Bliskie idei grzybni i strzępek ją tworzących.

H

Wis

Cieszyn : Myferian
jeśli "feritorum
kac się orogó/koos

Wierzy

HAPPY

WIN

без АТФ -
"почва као вода, terreo":
облего, мезна него.

